

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library

33 P.B.

Coll. No. 418

Title Kaiyā paddhati

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No. : 418 Subject : ~~हिंदू~~ Dharma Sastra

Title : Kriyā paddhati

Author : — Scribe : —

Date of the work : — Date of the Ms. : —

Place of the work : — Place of the Ms. : —

Size : 6.9" by 3.9" Extent : 10 foll.

Language : Sanskrit Script : Devanāgarī

Remarks : —

॥ उं नमः परमात्मनो ॥ स्नां नं प्रेतस्य पुत्राद्यैर्वस्त्राद्यैः पूजं नंततः ॥ नमः
हेहं हेहेनैव किंचिदेवंपरित्यजेत् ॥ १॥ आनंत्या कुलधर्मणि पुं
सां चैवायुषः कृयात् ॥ अस्त्री ते स्य शरिरस्य द्वादशहः प्रशस्यत
॥ २॥ निधनोपि न दग्धयो वस्त्रहीनः कथंचन ॥ केनापि वस्त्रखं
डेन कादितव्यः प्रयच्छति ॥ ३॥ अस्मा वमधिजाता सि बहयं
जायता पुनः ॥ असौ स्वर्गाय लोकाय स्वाहा ॥ ४॥ दशपिडा दशा
हे न दद्यादेवं पृथक् पृथक् कृत्वा तीये पंचमेवापि सप्तमे दशमे
दिने ॥ ५॥ शातिना सक्तु निर्वपियै वैर्वापिष्टु निर्वपेत् ॥ प्रथमे
हनिय प्रव्यं तद्व्यं उदशा हि कं ॥ ६॥ तिलादधिह विष्यं च

तोयं च मधुसर्पिणा ॥ ह्रीं धूपस्तथा गंधो पंचदशमं स्मृतं ॥
तिलैरुत्पद्यते मूर्ध्नि हतिष्यो गानि सर्वशः ॥ ७॥ दधि स्त्री निजा
यं ते मधुना सां स मेव चा ॥ तत्र चातोये न निष्पं नाशो ॥ ८॥ तं स
र्पि संनवा ॥ बीजं ह्रीं रेण संजातं धूपे जीवं प्रतिष्ठितं ॥ ९॥ ह्रीं
पेन च कृषीं च वागधैश्च सर्वसंधं वः ॥ चंदना च न संयो
गात् ॥ पिंडं दद्यात् पृथक् पृथक् ॥ १०॥ दिने दिने जली पूरणं प्र
दद्यात् प्रेतहेतवे ॥ तावद्दुश्चिक्त्वा यावत्पिंडं समाप्यते
॥ ११॥ प्रथमे द्वि तृतीये च पंचमे सप्तमे तथा ॥ नवमे कादशे च
वतं नवदशे मुच्यते ॥ १२॥ दशा हे वा स सां त्यागो वपनं चावुजा

विनां। दशमेह निसंप्राप्ते स्नानं ग्रासाद हि न वेत् ॥ १३ ॥ तत्रत्या
 गानि वस्त्राणि केशश्मश्रून् खानि च। त्रिपक्षे निमतः कालो वृ
 हिष्ठा पूर्वकमस्तु। सपिंडीकरणं कुर्यात्पूर्वे संवसरे पिवा
 । एकादशाहे संप्राप्ते सूतकं नु न वेद्यदि। श्राद्धं यत्नेन कुर्यात्
 तद्वा दशहे तथा पुनः। वामहस्ति एयोः पा एयोः पा हो जा चो
 : कटि द्वये ॥ १६ ॥ नानौष्ठ दिग ले बाह्वोः मुखे च चक्रः शि
 रस्य चित्र। एकादशाहे त्रेतस्य यस्य चोऽस्तृतेषु केषा ॥ १७ ॥ २
 गतः सपिष्टलोकं तु रुषिः शाता तपो ब्रवीत्। आशिषो द्विगुणा
 दनस्ति तस्य सुप्रणवस्तथा ॥ १८ ॥ अग्निं करमुक्षिपु श्राद्धं चैवैश्व

देविकं। विकरं न स्तुधारम्यं पि दृशा न विद्यते ॥ १९ ॥ अत्र
 शब्दं न कुर्यात् न नावाहनमथोऽमुक। आसीमांतं न कुर्यात्
 प्रदक्षिणा निसर्जनं ॥ २० ॥ अष्टादशे पदार्थानि त्रेतश्राद्धेषु
 कुर्यात्। द्वादशाहादियराष्ट्रं दशाहपंचकं तथा ॥ २१ ॥ स
 मानतं न कुर्यात् तद्वथ कृतं नो न विद्यते। अविद्यातप
 सा प्राप्ते संसारेण पनाशेनाज्ञानमोहप्रहोदीपतस्मादहं
 मया तव ॥ २२ ॥ पवित्रं तु विधा कुर्याद्विद्वद्वक्तुं तथैव चो
 पिंडं चैव विधा कुर्यादेष संयोजनो विधिः ॥ २३ ॥ यव इत्ये
 व दीयानि तीस्मिन् न वसंति च। तावद्वर्षसहस्राणि वै ऊं

डेवसंतिप्रभोः॥२४॥ उर्द्ध्वैहिकक्रियाविधीः॥ ॥ उक्रांत
 दिसपिंडीकरणं तं लिख्यते॥ प्रोणसुतः तीर्थेति वा। कटि
 मात्रं प्रकृत्या। तत्र पिंडदानं कुर्यात्। आचमनं प्रायामः॥
 अपवित्रं दृष्टिः उक्रांतपिंडोपहाराणां पवित्रता॥ चूरादि
 • नधुवातामधुः॥ अद्येत्यादि० अमुकसगोत्रस्य अमुक
 प्रेतस्य उक्रांतनिमित्तं पिंडं दद्यात्॥ अमुकसगोत्रस्य अमुकप्रेत
 अवने निह्नु। गोत्रप्रेतस्य अमुकएष ते पिंडः। पुनः अवने निह्नु
 दास्यमानं आमो नंसधुतं गोत्रप्रेतस्य अमुकानो अनेन पिंड
 दानेन शास्त्रोक्तवापिः॥ पिंडप्रदोपः एवं पिंडद्वारा देवैरिति

२

पितॄं विश्रुता चित्ताशवहस्त अस्ति संवयनपिंडतत्त्वाने
 तरं वितर्पणं कुर्यात्॥ अमुअविधदोषपरीहारार्थं॥ विष्णु
 संहितायां विष्णुः तर्पणमहं करिष्ये॥ विष्णुतर्पणसमाप्य
 अनेन सवशुचिविविनाशनाति॥ ततः दक्षिणसंस्कृत्य
 पश्येन परिसमो हुनो॥ तत्र काष्ठोपरि देहमुक्ता॥ तत्र मन्त्रः
 अस्या च इति मंत्रेण दक्षिणं कृत्वा ऊपेतो॥ नाहशे प्रेत
 क्रयादवैश्वानराविमर्दि। दद्यान्तरं शमीपलाशशखौन
 स्मृज्जनमध्यप्रक्षिप्य॥ दावां ऊजिं दद्यात्॥ स्नात्वा च न्य। अ
 स्ति नीमृत्यात्रं सपुटं वा सूत्रेण परिवेष्टयिवा। शुचौ नूमा

गतं स्वावा। दही ए मुखः निखनेत्। ततो नंतरं अस्त्रि संचय
 ननिमित्तं। श्राद्धं कर्तव्यं। पूर्ववत्। तृतीये दिवसे दुध्वादनं
 कुर्यात्। दशाह पिंडदानं च। अर्कलिहानं। तैलकं च। वप
 नं च। एकतंत्रेण दहा पिंडदानं कुर्यात्। तत्र प्रयोगः। अथ
 त्यादि० अमुक गोत्रस्य अमुकप्रेतस्य अस्त्रि कां त प्रथमति
 दिवसमारभ्य दशाह पर्यंतानां एकतंत्रेण दश पिंडान्यहं करि
 ष्ये। अथेत्यादि०। दश कर्षू दशाह निमित्तं तैलकं च उल्लोदकं ४
 स्नपनमहं करिष्ये। गोत्रप्रेत अमुक तैलेनाह्वा। अत्र कर्षू
 नोदतेय। अत्र उल्लोदके न स्नाहि। अथ एकादशाह मारभ्य॥

तीर्थे गच्छानित्यस्नानादिकं कृत्वा। सुष्णवस्त्र परिधाय। अचम
 नं प्राणायामः। अथ श्री० तीर्थदेवतानां च संनिधौ शा० अमुक
 स गोत्रस्य अमुकप्रेतस्य उक्तां त काले उर्ध्वं किष्टु अधो किष्टु
 उभयोः किष्टो किष्टादिसंज्ञा तपापमरणे न अस्पर्शस्पर्श उत्त
 न्न दोषानुत्पत्त्यर्थं सर्वाशुचि च विनाशार्थं दैहिक कर्मयो ३
 ग्यता प्राप्त्यर्थं प्रेतत्र विमुक्त्यर्थं कुत्रिषानि वृत्त्यर्थः। शास्त्रोक्त
 फलावाप्त्यर्थं एकादशाहिक कर्म प्रारंभं निमित्तं विष्णु पूजा
 र्वकं षोडशोपचार पूजनविधि महं करिष्ये॥ पूजा समा
 प्य। देवोपरि सुप्रोक्ती नमस्तु। अस्य कृत षोडशोपचार पूज

याः समृद्धयर्थं यथासं० ष्ये। न गवान् पापहा विष्णुः प्रीयतां
 । वैष्णवश्राद्धं च। तत्र प्रयोगः। अथेत्यादि० गोत्रस्य अमुकप्रेत
 स्य प्रेतवविमुक्त्यर्थे। अन्यैर्वैष्णवैर्मन्त्रैः प्रतिक्रुचं श्लोकत्र
 यादृत्या विष्णुसंहितायां विष्णुतर्पणमहं करिष्ये। तर्पण
 समाप्त्य। आह्मण नोक्तं न च। दक्षिण संकल्प्य च। दृष्टोसर्गमा
 रन्यते। स्तुति लादिकुशंडिमारन्य। अग्नये स्वाजु०। पुष्टेय
 जु०। इन्द्राय वाजु०। इश्वराय वाजु०। विभूषी सर्वत्र। आज्य
 नागांते प्रधानहोमः। चतुर्गृही तं कृवाज्यमानिकुसिः पृ
 थक् पृथक्। सोम० राजा। शुकंते। इन्द्रा पर्वता। आवो राजा

। रुचनहोमः। वसतयोः अनयारुद्र कलशोदकेन। हाहुं मसा
 मेन वसतयोः। अनिषेकं कुर्यात्। सत्यमिथा दृष्टा सोमासा मन्त्रां
 शिरस्य सेतु। मीढलवस्त्रयज्ञोपवीतादि अलंकृत्य। कुंकुमे
 न दक्षिण पार्श्वे न चक्र कुर्यात्। काम्यासि प्रीयासि हव्यासि
 इडासि रंतासि सरस्वत्यसि मह्यसि विश्रुतिरसि त्रिः प्रदक्षि
 णं। चतुर्थे हृदि। उदकमध्ये दृषवसतयोः पुके विष्णुसंहितायां
 तर्पणं कुर्यात्। तर्पणं ते अपसव्यं कृवा गोत्रस्य अमुकप्रेतस्य
 दृषवसतयोः पुकेति लोदके ते उपतिष्ठेत्। अंजली ३। दृषस्य द
 क्षिण पार्श्वे अन्वारं न कृवा। तत्र ऊपः। एतं युवानं पतिं वोददा

मितेन क्रीडंती श्वरथ प्रियेण । मानस्तोके च तनये चरीषीर्मा
 चमुतल्लहरमनिमुचयाः । उपवाजा । प्रसन्नाजोहाइ । सोमः पू
 षा । हाउ । ३ । गावोहाउ । हाउ ३ वा । असिमीलेपुरोहितं । हाउ ३
 । तेमन्वतप्रथ । हाउ ३ वा । सहर्षनाः सहवसाउहेता । आवोरजा
 । अद्येत्यादि । ० । इमं वृषं वसतरीयुक्तं रुद्रदैवतं गंधाद्यर्चि
 तं वृषपदवच्च ग्रीवाविलंबितं प्रेतं कृत्रि । अहमुस्मि
 यथेष्टं पूथं पयः प्रायश्चित्तं च तं नरीषं समापयेत् । अस्य
 वृषोऽसर्गकर्मणि । ० । अनेन कृतवृषोऽसर्गेण प्रेतवविमुक्तिः
 । एकादशाहश्राद्धयोग्यता प्राप्तिः । एकादशाहश्राद्धमारभ्यश्रा

दं समाप्य । स्नानं च । अद्येत्यादि । गोत्रस्य प्रेतस्याविष्णुपूर्वकं
 । कुनसंकल्पमहं करिष्ये ॥ दास्यमानं सतिलोदकं न उदहृ
 रितं तस्योपरितिलम्बलम्बणश्रावोपरिस्थितं गुडवृतय
 कोपवीतदह्निणतां बोलसहितविष्णुप्रीत्यर्थं कस्मै । अद्ये
 त्यादियथा दास्यमानाः एकादशसतिलोदककुनाः उदक
 पूरिताः तस्योपरितिलं स्थिताः । गुडः । कस्मै ० २ । गोत्रप्रेत
 ते । एभिः सतिलोदकैः दानैः शा । वैतरण्यादिसंकल्पेने योग्य
 ता प्राप्तिः । स्नानं कृत्वा । वस्त्रत्यागः । शिष्कवस्त्रपरिधाय देवपू
 षा । अद्येत्यादि । महं करिष्ये । पूजां समाप्य । अद्येत्यादि वैत

रणी-चपदसंकल्पः। यथाहास्यमानं आसनादिदशविधंपदंगंध्या
 यचितं मोक्षपदप्राप्तये अमुकसगोत्रअमुकप्रेतते। लिख
 पात्रधृतपात्रअष्टमाहाशनचतुर्दशहानकृणवेनुहानतीर्थ
 देवतानां ब्राह्मणभोजनं। इति द्वादशाहदिनमारभ्यते। नि
 त्यस्नानादिकं कृत्वा। षोडशोपचारपूर्ववत्। द्वादशाहश्राद्धे
 कादशाहवत्। सां नोदककृतं न संकपः। स्नानं च। शुक्लवस्त्रप
 रिधाय मासिकश्राद्धे० द्व्यमारभ्यते। चट्ती० मां० उवा। सर्वायास०
 द्वितीयमासिकश्राद्धे० त्रिपल्लीकश्राद्धे०। तृतीयमासिकश्राद्धे०
 चतुर्थमासिकश्राद्धे०। पंचममासिकश्राद्धे०। षण्मासिकश्राद्धे०

६

७

उनषण्मासिकश्राद्धे०। सप्तममासिकश्राद्धे०। अष्टममासिकश्राद्धे०
 ०। नवममासिकश्राद्धे०। दशममासिकश्राद्धे०। एकादशमासि
 कश्राद्धे०। द्वादशमासिकश्राद्धे०। उनाष्टिकश्राद्धे०। साधिमासि
 कश्राद्धे०। पादप्रक्षालनं। आचमनं प्राणायामः। अपवित्रेत्यादि
 ०। दश० त। दृष्टि० मासिकश्राद्धोपहारणं पवित्रता। चूरादि०
 अद्येत्यादि० गोत्रस्य प्रेतस्य प्रेतत्रविमुक्त्यर्थे कृत्रि० द्विती
 यमासिकादिरभ्यचतुर्दशमा। केसि श्राद्धपर्वतं एकतंत्रेण
 एकोद्दीष्टविधिना युष्मदङ्गुया श्राद्धान्यहं कुरिष्ये। आसनं
 अर्चयन्। अर्चासंकल्पः। सर्वश्राद्धं एकादशाहवत्। स्नानं

। नित्यान्तनिनित्यदीपसंकल्पः ॥ अद्येत्यादि गोत्रस्य प्रेतस्य
 मृताहान्त्रचुतिभिः सांवसरीकयावत् ॥ अहरहः नित्यबटप्र
 त्याम्नाये यथाहास्यमानद्वयंगोत्रप्रेततो ॥ मृता ० निः । साव ०
 वत् ॥ अहरहः परलोके ज्योतीं पितमो निवृत्त्यर्थं ॥ गोत्रञ्च
 मुकप्रेतते ॥ अनेन नित्यबट नित्यदीपदानेन अहरहः कुत्रि
 षानिवृत्तिः ॥ परलोके तमो निवृत्तिः ॥ शास्त्रोक्तफलावाप्तिः ॥ स
 पिंडीकरणश्राद्धयोग्यताप्राप्तिः ॥ स्नानं ॥ शुक्लवस्त्रपरिधाय स
 पिंडीकरणश्राद्धमारभ्यते ॥ वि० २ ॥ पि० ३ ॥ एकतत्पुरुष ॥ एवं
 चट्टमांडवा ॥ सर्वश्राद्धपार्वणवत् ॥ वै० देपिउः पिट्टश्राद्धेपि

उः पितामहश्रा० पिउः प्रपितामहश्राद्धे ० तत्पुरुषश्राद्धे ० पाद
 प्रक्षालनं ॥ आचमनं प्राणायामः ॥ नृनुवः स्वः साम ॥ अपवि
 त्रेत्यादि ॥ दृष्टि ० अस्तु सपिंडी ० तास्तु ॥ उ० नृरादि ० मधुवाता
 मधु ३ ॥ अद्येत्यादि गोत्रस्य अमुकप्रेतस्य सपिंडीकरण
 निमित्तं श्राद्धं ॥ गोत्राणं पिउः पिट्टपितामहप्रपितामहानां ॥
 अमुक ३ अमुकशर्मणं विश्वेदेवा पूर्वकं सैकोदितं पार्वणे
 कविधिनायु ० श्रु ॥ आसन ॥ आवाहन ॥ अर्चपूरणं ॥ विश्वे
 देवा अर्चदेवा ॥ तत्पुरुषस्य च अर्चदेवा ॥ पवित्रं पश्चाद्गृही
 त्वा ॥ विधा कर्त्तव्यं ॥ पितृअर्चपानोपरिमुक्ता ॥ प्रेतअर्चपा

त्रंगुही वा ॥ ये समाना इति मंत्रद्वयेन गोत्रस्य प्रेतस्य अर्धे गो
 त्रस्य पित्रः २ अमुक शर्मणः अर्धे ए सहसयुज्यतां ॥ वसुक्
 प्राप्तिरस्तु ॥ अर्ध पूजा ॥ अर्धेण ० अस्तु ॥ पित्रेण अर्धे हातव्यं
 ॥ श्रद्धंतां च अर्ध चंदनं ॥ अर्चा संकल्पः ॥ नोऽन संकल्पः ॥
 पुष्पा पूर्ववत् ॥ विकरं च ॥ पिंड ५४ दानं ॥ प्रेत पिंड पूजा ॥ ने
 वेद्यां तं कृत्वा ॥ सुवर्णश्रीकायां पिंडविधा कुर्यात् ॥ अर्ध
 वत् संयोजनं ॥ वसुक् प्रादित्यलोक प्राप्तिरस्तु ॥ अथ मोक्ष
 धेनु संकल्पः ॥ अथ मोक्ष पराप्तिरस्तु ॥ प्रत्यवने नं ॥
 पूजा ॥ नैवेद्य संकल्पः ॥ नमस्कारा ॥ सुप्रोहितादि ॥ अर्द्धि

व्य कालः ॥ शेषं श्राद्धं दर्शवत् ॥ पुष्पा पूर्ववत् ॥ अद्येत्यादि ० अ
 मुक स गोत्रस्य पित्रः स पिंडीकरण निमित्तं ॥ श्राद्धं अमुक स
 गोत्राणां पितुः पितृ पितामह प्रपितामहानां ॥ अमुक २ अमुक
 शर्मणां विश्वे देवा पूर्व कं सैको दिष्टं स्य पार्व एं क विधिना कृत
 स्य ० सर्व परिपूर्णतामस्तु ॥ चट वि सर्जनं ॥ पिंड प्रक्षेपः ॥ तर्पण
 च ॥ अस्ति प्रक्षेपः निमित्तं विलु तर्पण महं करिष्ये ॥ ब्राह्मण
 नोऽनं च ॥ अस्ति प्रक्षेप मंत्रः ॥ यव दक्षि वहीयानि अस्मि
 तीर्थे वा संति हि ॥ तावदपि सहस्राणि वै कुंठे वस नो मृतः ॥ इ
 ति क्रिया पद्धतिः समाप्तः ॥

